

**РЕПРОДУКТИВНО-РЕСПИРАТОРНИЙ СИНДРОМ СВИНЕЙ:
БІОЛОГІЧНІ ВЛАСТИВОСТІ ЗБУДНИКА, ДІАГНОСТИКА
І ПРОФІЛАКТИКА**

*Коруцук Н.С.,
здобувач вищої освіти СВО «Бакалавр»
факультету ветеринарної медицини*

*Науковий керівник –
Титаренко О.В., кандидат ветеринарних наук, доцент*

Репродуктивно-респіраторний синдром свиней (Porcine reproductive and respiratory syndrome, «свіне вухом», епізоотичний пізній аборт свиней, РРСС) – контагіозна вірусна хвороба, що характеризується масовими абортими свиноматок в кінці терміну порослості, народженням нежиттєздатних і мертвих поросят та ураженням органів дихання [1].

Етіологічну природу хвороби у 1991 році встановили голландські вчені Wensvoort і Terpstra в Центральному ветеринарному інституті м. Делфт. Вони виділили вірус в культурах легеневих макрофагів свиней і назвали його "Делфтстад". Зараз встановлено, що збудником хвороби є РНК-вірус розміром 45–65 нм, який належить до родини Arteriviridae роду Arterivirus та має одноланцюгову РНК. Виділені та ідентифіковані два основні серологічні типи вірусу – прототипи Leystad (Делфтстад) та VR – 2332, вони дещо відрізняються за біологічними властивостями, але мають перехресні серологічні зв'язки. Переважна більшість польових штамів вірусу, які були виділені в Європі, мають більшу антигенну спорідненість до штаму Leystad, тоді як більшість штамів, ізольованих в Північній Америці та взагалі в усьому світі, мають антигенне відношення до штаму VR – 2332. При захворюванні вірус розмножується в аль-

225

веоллярних макрофагах та знищує їх, що значно послаблює захисні функції організму, відкриваючи шлях іншим вірусам і бактеріям. Вірус має зовнішню оболонку, що містить ліпиди та 6 структурних білків. Збудник РРСС не досить стійкий до несприятливих факторів зовнішнього середовища. Зберігає інфекційність декілька років за температури -70°C, в гомогенатах легень - 1,5 року, при -4°C – 1 місяць, при 21°C – 6 днів, при 37°C – 1–2 доби, при 55°C – протягом 6–20 хвилин, при 40°C – 1 місяць. Вірус інактивується під дією піддисульфидних (сфору, хлороформу). Стійкий при рН від 6,5 до 7,5. Незначні коливання значення рН призводять до інактивності вірусу. У приміщеннях, що не піддаються дезінфекції, вірус зберігає вірулентність протягом 3 тижнів після виділення хворих тварин [2].

До збудника РРСС чутливі свині всіх порід і вікових груп. Однак порушення репродуктивної функції спостерігають лише у супоросних свиней, а респіраторні прояви хвороби – у всіх вікових групах [3].

Хвороба вперше зареєстрована в США та Канаді у 1987 р., пізніше в Німеччині та Голландії, а в даний час розповсюджена практично на всіх континентах, в країнах з розвиненим промисловим свиноварством. На американському континенті РРСС реєстрували в 19 штатах, у Канаді у 2-х штатах (Онтаріо і Квебек). В Європі найбільше поширення хвороби відмічали у Німеччині, Нідерландах і Бельгії. В 1991 р. РРСС реєстрували у Франції, Данії, Іспанії, Голландії, Італії та Польщі. У Росії хвороба реєструється з 1993 року. На території України хвороба також набула поширення. За період з 2005 по 2011 рік інфікованість РРСС коливалася в межах від 0,1 до 0,7 %. Встановлено області з високим рівнем інфікованості: Донецька – 0,3 %, Івано-Франківська – 0,6 %, Харківська – 0,7 % і АР Крим – 0,5 %; середнім: Вінницька – 0,2 % й Черкаська – 0,2 % та низьким: Чернігівська – 0,1 % [2].

Діагноз на РРСС встановлюють на підставі епізоотологічних, клінічних, патологоанатомічних, анамнестичних даних з обов'язковим лабораторним дослідженням сироваток крові. Диференційну діагностику проводять щодо лептоспирозу, хвороби Ауескі, грипу, хламідіозу, парвовірусної інфекції та інших хвороб, що мають ознаки ураження репродуктивних та респіраторних органів. Лабораторна діагностика РРСС полягає у дослідженні біоматеріалу: проб крові, легень, середостінних лімфовузлів, ексудату грудної порожнини від абортіваних плодів або вимушено забитих нежиттєздатних новонароджених поросят віком 1-3 доби. Для проведення комплексного серологічного скринінгу епізоотичного стану щодо РРСС досліджують парні сироватки крові від різних технологічних груп свиней (супоросних і холостих свиноматок, хуїрів, порослят різного віку). Наявність антитіл у невакцинованих тварин свідчить про цирку-

ляцію збудника серед поголів'я, що підтверджують позитивні результати методом ПЛР [4].

Для специфічної профілактики репродуктивно-респіраторного синдрому свиней застосовують живі ліофілізовані вакцини: Порциліс РРСС, РепроЦикл® РРСС СС, Інгельвак РРСС ФЛЕКС® СС [5,6]. Загальна профілактика полягає у виконанні заходів, передбачених «Ветеринарно-санітарними правилами для

226

свинарських господарств», в захисті ферм від занесення інфекції, комплектування здоровими тваринами з благополучних щодо РРСС господарств [4].

Список використаних джерел

1. Б.Ф. Бессарабов, А.А. Васьунин, Е.С. Воронин. Инфекционные болезни животных. 2007. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://medbib.in.ua>.
2. Репродуктивно-респіраторний синдром свиней [Електронний ресурс]: / Режим доступу: <http://vetbiotech.kiev.ua/volumes/JRN24/6.pdf>.
3. Репродуктивно-респіраторний синдром свиней [Електронний ресурс]: / Режим доступу: <http://ua-referat.com>.
4. Інструкція з профілактики та ліквідації репродуктивно-респіраторного синдрому свиней [Електронний ресурс]: / Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua>.
5. Вакцина «Порциліс РРСС» [Електронний ресурс]: / Режим доступу: <http://www.neovac.com.ua/prs-vaccine-portsylis-alive-solvent>.
6. Ветеринарні препарати. [Електронний ресурс]: / Режим доступу: <https://www.boehringer-ingenheim.ua>.